

YLÖSNOUSEMUS- KERTOMUKSET

JEESUKSEN YLÖSNOUSEMUS JA VARHAINEN KRISTINUSKO

- Ylösnousemustutkimukseen liittyy laaja filosofinen keskustelu, koska kyseessä on kristinuskon oppijärjestelmän kannalta varsin keskeinen uskonkappale – Jeesuksen ylösnousemus.
- Historian tutkija pyrkii selvittämään käytettävissä olevien lähteiden perusteella Jeesuksen kuoleman jälkeisiin vaiheisiin liittyvän tapahtumakulun ottamatta kantaa siihen, mitä varsinaisesti tapahtui.
- Tutkimus kohdistuu pääasiallisesti kahteen osa-alueeseen:
 - Kertomukseen Jeesuksen haudan löytymisestä tyhjänä.
 - Kertomuksiin opetuslasten kokemuksista, jotka he tulkitsivat ylösnousseen Jeesuksen ilmestymisiksi.
- Usko Jeesuksen ylösnousemukseen on muodostanut alusta asti kristittyjen keskeisimmän opinkappaleen.
- 50-luvun puolivälissä Paavali antaa ymmärtää, että kaikki kristityt johtajat opettivat tätä samaa uskontunnustusta (1.Kor 15:11).

YLÖSNOUSEMUS- KERTOMUKSET

TYHJÄ HAUTA KERTOMUS – MYÖHEMPI KEKSINTÖ?

- Markuksen evankeliumi (16:8) loppuu hämmentävästi: ”Ulos tultuaan naiset pakenivat haudalta järkytyksestä vapisten. He eivät kertoneet kenellekään mitään, sillä he pelkäsivät”. Monet tulkitsevat evankelistan pyrkivän tällä jakeella selittämään, miksi kukaan ei ollut kuullut mitään tyhjistä haudasta ennen evankeliumin julkaisemista.
- Kertomukset pääsiäisen tapahtumista muistuttavat fantasioita sisältäen enkeleitä, kuolleista nousseen ihmisen ja Matteuksella vieläpä maanjäristyksen ja muita vaikeasti uskottavia ilmiöitä.
- Paavali ei mainitse tyhjää hautaa lainkaan kirjoittaessaan Jeesuksen ylösnousemuksesta (1. Kor 15:3-11) eli kertomuksen on täytynyt syntyä Ensimmäisen Korinttolaiskirjeen kirjoittamista (55-57 jKr.)
- Jos kristityillä oli kokemuksia, jotka he tulkitsivat ylösnousseen Jeesuksen ilmestymiseksi ja he perustivat tämän varaan uuden uskonnollisen liikkeen, on hyvin mahdollista, että he joutuivat myöhemmin vastaamaan kysymykseen Jeesuksen ruumiin kohtalosta. Tällöin keksittiin apologeettinen (uskoa puolustava) kertomus tyhjistä haudasta. Koska varsinaisista tapahtumista oli mennyt jo paljon aikaa, ei kukaan voinut varmentaa tai osoittaa vääräksi tätä väitettä.
- Sekä juutalaisessa että kreikkalaisroomalaisessa tarustossa on lukuisia esimerkkejä haudoistaan kadonneista tärkeistä henkilöistä. Näin ollen on ymmärrettävää, että kristityt halusivat kehittää tällaisen kertomuksen oman uskontonsa päähenkilöstä.

YLÖSNOUSEMUS- KERTOMUKSET

TYHJÄ HAUTA KERTOMUS – HISTORIALLINEN TRADITIO?

- Matteus kertoo juutalaisten levittäneen kertomusta Jeesuksen ruumiin varastamisesta aina evankeliuminsa kirjoitushetkeen (60-90 jKr.) asti. Tästä on päätelty, että juutalaiset vastustajatkään eivät kieltäneet tyhjän haudan historiallisuutta.
- Jos hauta ei olisi ollut tyhjä, ei ylösnousemuksen julistamiselle Jerusalemissa pian Jeesuksen kuoleman jälkeen olisi ollut edellytyksiä. Vastustajat olisivat voineet osoittaa ruumiin olevan edelleen haudassa.
- Markus 16:1-8 on varsin karu eikä sisällä yleensä apologeettisille kertomuksille tyypillisiä piirteitä. Lisäksi Markus on selvästi käyttänyt varhaisempaa traditiota tyhjä hauta kertomuksesta, koska naisten nimet ovat hiukan erilaiset jakeissa 16:1 (tyhjä hauta kertomuksen alku) ja 15:47 (hautauskertomuksen loppu). Tätä on vaikea selittää niissä tulkintamalleissa, joissa Markuksen oletetaan keksineen itse kertomuksen tyhjästä haudasta.
- Pelkät Jeesus-ilmestykset eivät olisi välttämättä johtaneet väitteeseen ylösnousemuksesta. Juutalaiset tunsivat ilmiön, jossa kuollut pyhä mies ilmestyy eikä näiden silti väitetty nousseen kuolleista. Tyhjä hauta selittää, miksi Jeesuksen väitettiin nimenomaan nousseen kuolleista.
- On vaikea uskoa, että joku keksisi kertomuksen ja asettaisi haudan löytäjiksi naiset, joiden todistusvoimaan ei suhtauduttu sen paremmin juutalaisessa kuin hellenistisessä kulttuurissa kovinkaan vakavasti.

YLÖSNOUSEMUS- KERTOMUKSET

YLÖSNOUSSEEN ILMESTYKSET

- Matteuksen, Markuksen, Luukkaan ja Johanneksen evankeliumien kuvaukset ylösnousseen Jeesuksen ilmestymisistä ovat varsin erilaisia eikä niiden perusteella voida luoda täysin yhtenäistä ristiriidatonta kertomusta.
 - **Markus:** Lyhyt viittaus Pietarin ja apostolien kokemuksiin (16:7).
 - **Matteus:** Jeesus ilmestyy "nopeasti" naisille ja sitten 11 opetuslapselle.
 - **Luukas:** Jeesus ilmestyy kahdelle opetuslapselle (jotka eivät kuulu 12:n sisäpiiriin) Emmauksen tiellä ja tämän jälkeen 11 apostolille. Painotus ylösnousemusruumiin konkreettisuudessa (Jeesus pystyi syömään).
 - **Johannes:** "Kaksi loppua". Ensin Jeesus ilmestyy Magdalan Marialle, sitten opetuslapsille samana päivänä ja viikon päästä. Kakkososassa Jeesus ilmestyy Pietarille ja neljälle muulle opetuslapselle sekä käy keskustelun Pietarin kanssa.
 - **Paavali:** (1. Kor 15:1-11) Jeesus ilmestyy Pietarille, Jaakobille, muille opetuslapsille, yli 500 hengelle ja Paavalille.

YLÖSNOUSEMUS-KERTOMUKSET

HISTORIAALLINEN REKONSTRUKTIO (RAKENNELMA)

- Ilman voimakasta kokemusta myöhempää historiaa on vaikea selittää. Toisaalta, jos kokemus on ollut tarpeeksi voimakas synnyttämään pitkäjänteistä uskonnollista käyttäytymistä sen voidaan uskoa olleen kokijoiden mielestä sellaisenaan riittävän "raflaava" kerrottavaksi.
 - Magdalan Marialla oli ensimmäinen kokemus, joka tulkittiin ylösnousseen Jeesuksen ilmestymiseksi (Matteus ja Johannes).
 - Pietarin kokemus mainitaan kaikissa lähteissä ja hänen muutoksensa kieltäjästä yhteisön johtajaksi sopii yhteen voimakkaan uskonnollisen kokemuksen kanssa.
 - Kaikki lähteet (Mk, Mt, Lk, Joh, Paavali) kertovat ilmestymisistä "niille kahdelletoista" eli opetuslapsille. Hyvin todennäköisesti ainakin osalla heistä oli todellinen kokemus, jonka he tulkitsivat ylösnousseen ilmestymiseksi.
 - Ilman voimakasta uskonnollista kokemusta myöhempää historiaa on vaikea selittää. Kokemusten voimakkuudesta kertoo se, että ne aiheuttivat pitkäjänteistä uskonnollista käyttäytymistä epäsuotuisissa olosuhteissa (mm. vainoissa).